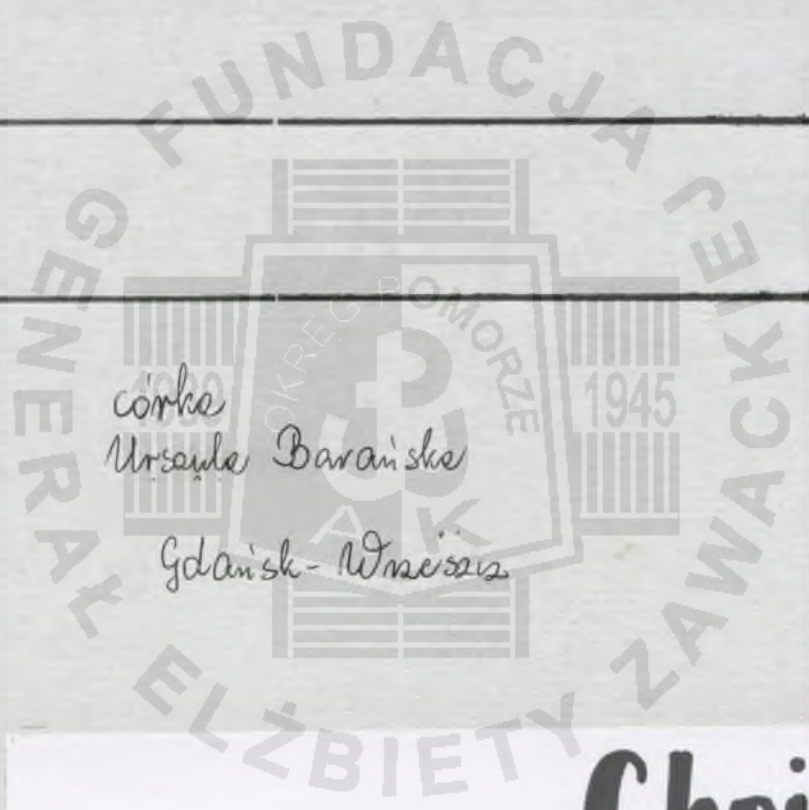

STOWOZISZCZO GENERAL ELZBIETY ZAWACKIEJ
ul. M. Piłsudskiego 53, 80-100 Gdańsk
tel. 58 342 55 63 22 86
e-mail: fapack@wp.pl, www.zawackie.pl
IP: 193.16.25.127, 88.100.470562733
KRS 000004189
NIP: 525-1090-1506-0000-0000-5002-0244

poprzedni nr K: 376
107

córka
Mrs. Barbara Barańska
Gdańsk - Wrzeszcz

Alojzy Bruski
"Skow"

Chojnice
"Iskra" → JOW Gr. Pom.
Kamińska Maria
ps. "Róża"
z d. Szulc
K-376/376 ^{Pow.}

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Łaminiška Maria .....

J: K: 396/396 Pom. .....

Chojnice J.O.W. Gryf Pom. .....

I./1. Relacja *k. 6 s. 1-6*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora

II. Materiały uzupełniające relacje *k. 1 s. 1*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 3*

VI. Fotografie *dwie ikony grafii*

1/1. Relacja - Kaminińska Maria:

1. Relacja Alojzego Bruskiego ps. „Skowron”
o Marii Kaminińskiej ręk. + mipsy k. 6 s. 1-6

1. Kamińska Maria - Czarnowo powiat chejnicki.

Komendantka sekcji kobiet przy Gminnej Komendzie TOW "Gryf Pomorski" rejonu Brusy. Od września 1939 r. należała do tajnej organizacji studenckiej "Iskra" a od 1940 r. wstąpiła do TOW "Gryf Kaszubski" zmienionej od 1941 r. na "Gryf Pomorski". Zaprzysiężona do organizacji przez Kiedrowicza Alojzego "Kruk". Otrzymała ps. "Róża". Ona jak i sekcje kobiet, której przewodniczyła wykonywała następujące zadania a w szczególności:

a/ organizowała zaplecze materialno-bytowe dla żołnierzy "Gryfa" i ukrywających się przed niemieckimi władzami bezpieczeństwa Polaków i uciekinierów różnej narodowości z niemieckich obozów śmierci oraz obozów pracy

b/ inicjowała wysyłanie paczek /żywność, odzież, leki, bielizna/ wśród społeczeństwa środowiska do obozów zagłady, jak Dachau, Mauthausen, Stutthof.

c/ organizowała i szkoliła członkinie sekcji w zakresie wykonywania obowiązków sanitariuszek, łączniczek, kurierów i wywiadowców.

d/ Podtrzymywała ducha pałskości i mobilizowała do walki z okupantem przez organizowanie wieczorków pieśni i poezji polskiej z okazji rocznic narodowych świąt. Propagowała wiadomości radiowe z radiostacji państw, będących w stanie wojny z Niemcami.

e/ Zorganizowała konspiracyjne biuro wyrabiania "lewych" dowodów osobistych w Urzędzie Gminnym Brusy - przez Magnus Marię, urzędniczkę tego urzędu.

f/ Zorganizowała i prowadziła wywiad w Urzędzie Gminnym Brusy, w komórce NSDAP Brusy a w r. 1943 w głównej komendzie obozu ćwiczeń oddziałów SS w Wielkich Chełmach, którego komendantem był Standantenfuehrer SS Nordmann. W komórce wywiadowczej w Wielkich Chełmach pracowały Dargas Jadwiga i Gierszewska, aresztowane pod koniec 1944 r. przez Gestapo. Kamińska Maria prowadziła główny magazyn leków, bandaży, zakonspirowany w budynku szkolnym Czapiewice-Czarnowo gmina Brusy. W jesieni 1944 r. Kamińska M. została aresztowana przez Gestapo. Do końca wojny przebywała w obozie w Stutthofie. Znała bardzo dobrze język niemiecki. Wobec Ruchu Oporu ma nieprzemijające zasługi. Dużo ludzi zawdzięcza jej życie!

30X78

Relacja 17 Bronkaja

Relacja 376 Pom wersja [późniejsza]

ARCHIWUM
Elżbiety Zawadzkiej376/16
"Gryf Pomorski" re-
dale wydane 1941-1944

1. Kamińska Maria - Czarnowo powiat chojnicki.

Komendantka sekcji kobiet przy Gminnej Komendzie TOW "Gryf Pomorski" re-
jonu Brusy. Od września 1939 r. należała do tajnej organizacji studenckiej
"Iskra" a od 1940 r. wstąpiła do TOW "Gryf Kaszubski" zmienionej od 1941 r
na "Gryf Pomorski". Zaprzysiężona do organizacji przez Kiedrowicza Alojze-
go "Eruk". Otrzymała ps. "Róża". Ona jak i sekcje kobiet, której przewodniczy-
ła wykonywała następujące zadania a w szczególności:

a/ organizowała zaplecze materialno-bytowe dla żołnierzy "Gryfa" i ukry-
wających się przed niemieckimi władzami bezpieczeństwa Polaków i ucieki-
nierów różnej narodowości z niemieckich obozów śmierci oraz obozów pracy

b/ inicjowała wysyłanie paczek /żywność, odzież, leki, bielizna/ wśród spe-
cjalistów środowiska do obozów zagłady, jak Dachau, Mauthausen, Stutthof. Or-

c/ organizowała i szkoliła członkinie sekcji w zakresie wykonywania obowiązków
sanitariuszek, łączniczek, kurierów i wywiadowców.

d/ Podtrzymywała ducha polskości i mobilizowała do walki z okupantem przez
organizowanie wieczerków pieśni i poezji polskiej z okazji rocznic naro-
dowych świąt. Propagowała wiadomości radiowe z radiostacji państw, będących
w stanie wojny z Niemcami.

e/ Zorganizowała konspiracyjne biuro wyrabiania "lewych" dowodów osobis-
tych w Urzędzie Gminnym Brusy - przez Magnus Marię, urzędniczkę tego
urzędu.

f/ Zorganizowała i prowadziła wywiad w Urzędzie Gminnym Brusy, w komórce
NSDAP Brusy a w r. 1943 w głównej komendzie obozu ćwiczeń oddziałów SS w
Wielkich Chełmach, którego komendantem był Standantenfuehrer SS Nordmann. W
komórce wywiadowczej w Wielkich Chełmach pracowały Dargas Jadwiga i Gier-
szewska, aresztowane pod koniec 1944 r. przez Gestapo. Kamińska Maria prowa-
dziła główny magazyn leków, bandaży, zakonspirowany w budynku szkolnym Cza-
piewice-Czarnowo gmina Brusy. W jesieni 1944 r. Kamińska M. została areszto-
wana przez Gestapo. Do końca wojny przebywała w obozie w Stutthofie. Znała
bardzo dobrze język niemiecki. Wobec Ruchu Operu ma nieprzemijające zasługi
Dużo ludzi zawdzięcza jej życie!

30 XI 78

Relacja 17 Pomorska

Rel 376 Pam

Marek II

adn I. Kamińska Maria - ^{5.4} Wernowo pow. Chojnicki ^{10. Roza} ^{Siostro}

urodzona 21 marca 1905 r. w Korym Klinczu pow. Krasieński
z domu Szulc. Zmarła 17 XII 1953 r. z Gdainsku śmiercią
naturalną na skutek wyparcia się i utraty zdrowia.

Pochowana na Cmentarzu Centralnym na Grębrysku
w Gdainsku. Imię rodziców Jan-Kataryna. Mąż
Pani Kamińskiej był naukowcem szkoły pedagogicznej
w Krasieynie; przez jakiś czas był śpiewnik i muzykiem
w seminarium nauczycielskim w Krasieynie a tuż
przed wojną był kierownikiem szkoły Przemysłowej w
Lupiatowicach pow. Chojnicki. W czasie wojny był w
organizacji „Dedla”

5. Wykształcenie średnie niepełne, b. inteligentna, mile
wchodząca w towarzystwo, umiała pięknie grać na pianinie
i śpiewać; chwila patriotka Pelka.

adres córki p. Kamińskiej: Urszula Barańska Gdainsk.
Wrona ul. Krasieński 20/6

/.

II - 1-2 gospodynie domowa przy mezin Josef Kominicki.
 Bliznych domoch mi znam, dotyknucych pracy opilecnyj, p
 Kominickij z okresu przedwojennego do 1 IX 39r.

IV Okres wojenny: Po powrocie z obozu Stutthof - wymolowa
 z miysnowszu Lurino przy Arnis Rodnicka - Zamentala
 w sierpniu 1945r. w Gdanskum razem z meziem Josefem
 Kominickim i dwójga dziećmi: Zygmuntem i Kornelą.
 Wycierpiona, wyczerpana - chorowała. W roku 1949
 zmarł, co zmusiło p Kominicku do pracy za-
 wodowej. Pracowała do stycznia 1953r. Potem choro-
 wała i posłała na rentę. Mimo choroby i krótko wy-
 sierpian, z chwały odwiedzenia się w Gdanskum, pracowała
 społecznie w „Caritatem” przy Kościele Św. Jerzego we
 Wrosczcu. Opiekowała się chorymi i biednymi.

III Okres okupacji: Walerij dowiad, że p Kominicka zosta-
 ła awenturona razem z alimkiem P.O.V. „Gryf” Bronski
 studentem III roku farmaceutyki U.B. Bronnickiej,
 którego od od wiosny 1944r. ukrywała - Czapiewski
 Franciszka z Czapiewic. Wzrost wymiennyj prac-
 wał w aptece w heraku „Zwibelberg” i był gło-
 wnym dostawcą lekarin do Sanktion i Kopyńsk
 partyzanckich oraz do głównego magazynu Kon-
 spiracyjnego lekarin a Czapiewic i Czapiewic
 Jan chijnicki - Gmina Brony. Gestapo z roku
 1944 upadła na trop jej szulawic, z tej racji
 murzył się ukrywać. Czapiewski Franciszek: Komin-
 ckij z Stutthofie w cenie „Marsm Simeri”

Relacja doświadczonej przyofiana przez Alojzego Bronnickiego
 ps Tkocz w liści z dnia 2.6.1978r

1-1 If Bronski Tkocz

Rel 376 Pom

Tablica II

adna I. Kamińska Maria - ^{Siła} ~~Wernowo~~ ^{10 + Roza} ~~pro. Chojnicki~~ ^{Siostro} 6

wrodzona 21 marca 1905 r. w Nowym Klinczu pow. Krasieński
z domu Szulc. Zmarła 17 XII 1953 r. w Gdainsku śmiercią
naturalną na skutek wyparcia sił i utraty równowagi.

Pochowana na Cmentarzu Centralnym na Grębowsku
w Gdainsku. Imię na pochówku Jan-Katarzyna. Marz

mg2

✓ Pani Kamińskiej był nauczycielem szkoły podstawowej
w Krasieńsku; przez jakiś czas był śpiewnik i muzykant
w seminarium nauczycielskim w Krasieńsku a tuż
przed wojną był kierownikiem szkoły powszechnej w
Lupiatowicach pow. Chojnicki. W czasie wojny był w
organizacji "Łódź"

5. Wykształcenie średnie niepełne, b. inteligentna, mile
wchodząca w towarzystwo, umiała pięknie grać na pianinie
i śpiewać; chwała patriotki Polka.

6 Adres córki p. Kamińskiej: Urszula Barańska Gdainska -
Urszula ul. Krasieńska 20/6

II - 1-2 gospodynie domova przy mezin Josef Kominiski. 5
Blizsych domych nie znam, dotychczas pracy wspolcowy, p
Kominiski z okresu przedwojennego do 1 IX 39 r.

IV Okres francuzenny: Po powrocie z okresu Stutthof - wymolona
z mezin z domu Lucyna przy Arnis Rodnicka - zamontowała
6 sierpnia 1945 r. w Gdanskim razem z mezin Josefem
Kominiskim i dwójga dzieci mi: Zygmuntem i Honorą.
Wznowiona, wyjednana chorowata. W roku 1949
mąż zmarł, co zmusiło p Kominiskę do pracy za-
widowej. Pracowała do stycznia 1953 r. Potem choro-
wała i poszła na rentę. Mimo choroby i konicowej wy-
cierpania, z chwili osiedlenia się w Gdanskim, pracowała
spółkami z „Caritatem” przy kościele Serca Jezusowego we
Wniebowstąpieniu. Opiekowała się chorymi i biednymi.

III Okres okupacyjny: Walerij dowiedzi, że p Kominiska została
ta orientowana razem z obojczykiem P.O.V „Grzyf Pomorski”
studentem III roku farmaceutyki Wł. Kominskiem,
którego od od wiosny 1944 r. ukrywała Czapiewska
Franciszka z Czapiewic. Wzrost wymienionemu pracow-
wał w aptece w heroku „Zwibelberg” i był gło-
wnym dostawcą leków do bunkra w Kopyńcu
partyzantach oraz do głównego magazynu Kon-
spiracyjnego leków z Czapiewic i karnowic
zob. chiznicki - Gmina Brony. Gestapo w roku
1944 spadła na trop jego działalności, z tej racji
musiał się ukrywać. Czapiewska Franciszka: Rumianki
oryginał z Stutthofie w cenie „Morsm Simierci”

Relacja doświadczonej przy matce przez Alojzego Bronskiego
po TKOZ w dniu 26 X 1978 r.
Stożek

II. Materiały uzupełniające relację:
Głównie słowa Maria:

1. A. Strzelecka, biogram Marii Komini-
skiej, [w:] Stos. biograficzny konspiracji
pomorskiej 1939-1945, Wpł. JAPAK t.V,
Toruń 1991, z. 1, s. 108, przesłan

kn. 1 s. 1

Kamińska Maria ps. "Róża", "Siostra" (1905-1953), kmdtka sekcji kobiet Komendy Gminnej rejonu Brusy, TOW "Gryf Pomorski", pow. Chojnice.

Ur. 21 III 1905 r. w Nowym Klińcu pow. Kościerzyna, córka Jana i Katarzyny z d. Szulc. Użyła niepełne średnie wykształcenie. Przed wojną wyszła za mąż za Józefa Kamińskiego i zajmowała się domem.

Od września 1939 r. należała do tajnej organizacji studenckiej "Iskra". W 1940 r. wstąpiła do TO GK. Została zaprzysiężona przez Alojzego Kiedrowicza ps. "Kruk". Otrzymała ps. "Róża". Organizowała zaplecze bytowe dla partyzantów "Gryfa", dla ukrywających się Polaków i uciekinierów z obozów niemieckich. Inicjowała wysyłanie paczek do obozów koncentracyjnych w Dachau, Mauthausen, Stutthof. Szkoliła

członkinie sekcji kobiecej w obowiązkach sanitariuszek, łączniczek, kurierek i wywiadowczyń "Gryfa"; organizowała wieczorki pieśni i poezji polskiej. Rozpowszechniała wiadomości radiowe. Zorganizowała konspiracyjne biuro wyrabiania fałszywych dokumentów w Urzędzie Gminnym Brusy. Zorganizowała i prowadziła wywiad w tymże Urzędzie, a w 1943 r. w Wielkich Chelmach. Prowadziła magazyn leków i bandaży zakonspirowany w budynku szkolnym w Czapiewicach i Czarnowie, gm. Brusy. Jesienią 1944 r. została aresztowana przez gestapo razem ze studentem farmacji, którego ukrywała. Do końca wojny przebywała w obozie Stutthof.

Od sierpnia 1945 r. mieszkała w Gdańsku, wychowując dwoje dzieci. Po śmierci męża w 1949 r. rozpoczęła pracę zawodową. Od stycznia 1953 r. przeszła na rentę. Zmarła 17 XII 1953 r. w Gdańsku i tam została pochowana.

AP AK, T.: Bruski A., ps. "Skocz", Kamińska M.

Aleksandra Strzelecka

*Słow. biograficzny konspiracji pomorskiej
1939-1945, wyd. FAPAK, t. V, Toruń 1991,
s. 1.*

Kapsa Tadeusz ps. "J" (1919-....), żołnierz AK, k AK Pom.

Ur. 22 XI 1919 r. w N właściciela tartaku Piotra czyli gimnazjum w Nakle Bydgoszczy.

Od 1940 do 1942 r. pra w Łęgnowie k. Bydgoszczy skierowany do m. Geestl pracował w DAG. W lipcu gosczy. Przydzielony zos Łęgnowie. W październik w AK, zaprzysiężony prze kancelarii szefa sztabu K(in. plany Bydgoszczy z gra diagramy stacji nadawcz

W styczniu 1945 r. z Pałubickiego ps. "Janusz" został na łącznika poakow we Włoszech. "Zieloną gr tegoż roku znalazł się w dc 13 V 1946 r. wcielony zc Polskiego Korpusu Przysp pracował w Min. Robót Pu w Anglii.

AP AK, T.: Kapsa T., § *Mały Leksykon Polonii Zi*

ciężka Urządka Banińska;
gdańskie Urządka, ul. Rostkowskiej
20/6

Lehman.

ARCHIWUM
Elioty Zaułogowy
poc. 376 / 18
data wstąpienia 130. XI. 1978

1945
1101 podst.
Oprac. J. M. dn. 16. VII. 85

~~Handwritten notes:~~
- wstąpienie 12 do 30. XI. 78.
- wstąpienie 12 do 26. XII. 1978.
- wstąpienie 12 do 26. XII. 1978.
- wstąpienie 12 do 26. XII. 1978.

ТЕДЕРКА ОПРЕДЕЛЕНИЯ
И КОМПЬЮТЕРИЗЕ И 1992. К.

At. Shuleba

ТЕСНА УПРАВОУАНА
И КОМПУТЕРА И 1992 К.

М. Штеке

Chojnice

(1905-193) ps. Róza

Kamińska Maria

ciężka Urszula Banińska:
gdziński. Wieszca, ul. Rociuszczy
20/6

T: 4: 376/376 Pom.

chojnice

Kaminiska Maria

V. Party informacyjne

k. 3

1. 2. 376 Pom 3. 414 Pom. Chojnice
4. ¹⁹⁵³ Kaminska Maria 5. 2 d. Szule 1 verte
6. "Róża" 7.
8. Jan Katarzyna 9 wr. 21, III. 1905 Nowy Klincz Koskierym
- 10 - adres córki - Urszula Barańska, Gdansk. Wnuczka ul. Kosciuszki 20/6 11a Jesien 1944r. aresztowane przez Gestapo do końca wojny oboz Stutthof
- 12 - Pel. córki + rel. J. Bruckiego II. 11. zmarła 17. XII. 1953r. w Gdanskim imierciu naturalnej
- K 1-4
14. komendantka sekcji kobiet przy Gminnej Komendzie TOW "Grodzki Pom." rej. Brzeski

60 1940 - oficyj. kaszubi

61 1941 - do końca wojny Pomorze

Jako komendantka sekcji kobiet przy Gminnej
Komendzie T.O.W. „Gryf Pom.” rej. Brusy pełniła
szereg funkcji: san. magaz. opieki n. i. t. n.
wywiad. propagandy, legaliz.
zakoleńia czołżki sekcji.

Aresztowana w jesieni 1944 r. osadz. w Stutthofie
Przeżyła. tam do końca wojny.

Chojnice Gryf Pomorski
Brynica

KAMIŃSKA Maria
ps. "Boża"

Urodz. 21.11.1905 r. w Nowym Mlinie. Od wrześ-
nia 1939 r. należała do tajnej organizacji stud. "Iskra"
1940 r. wstąpiła do TOGK. Organiz. rozprawy dla był
dla partyzantów Gryfa. Zorganiz. konspiracyjne
biuro wyrobienia dokument. przygotowania wyjazd
jesienią 1944 r. do strefy ewakuacji, przez gestapo
zabycia w obozie konc. Stutthof.

Zob. również biogr. Nowy. Szwedzkiej
Złota Legia "Archiwum Pomorskie AK
Tom 1 1994 r. T. 1, s. 108.

4.12.2008

Staminishe Maria

Chojnice 3
JOM Gr. 2.

zob. T. osob. Sędziwy Bernard
N: 421/1047 Jom. - Chojnice

4/12 X 1/12

FUNDACJA

Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej
ul. Piekary 37 p. 23, tel. 18-381
87-188 TOKUŃ

Nazwa względnie stempel Archiwum

Poradko osobowa Kamińska Maria

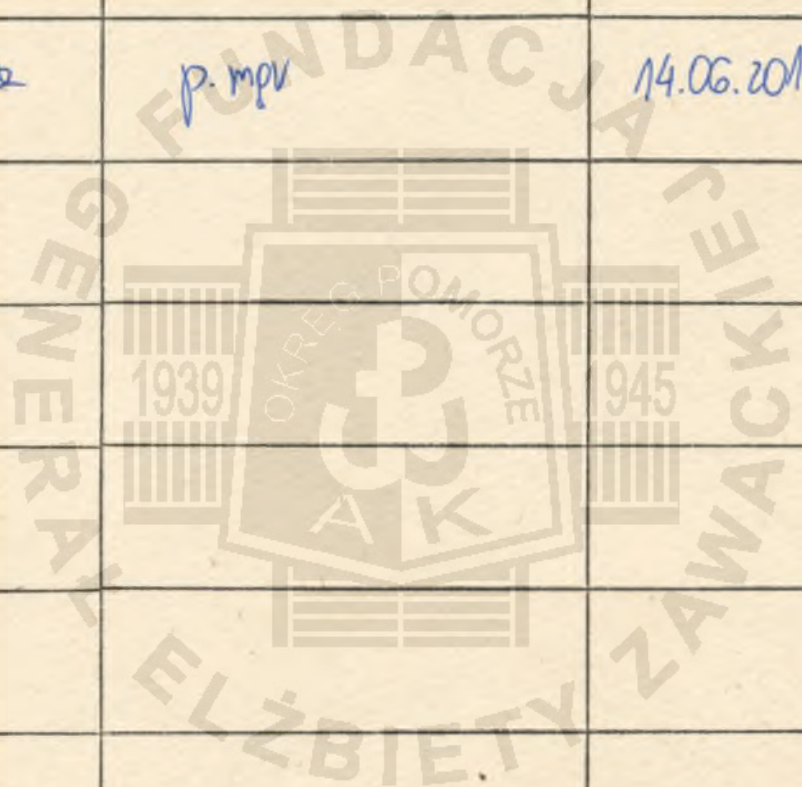
K-376/376

Jan

(nazwa zespołu, zbioru, kolekcji i sygnatura akt.)

Chojnice

Lp.	Nazwisko i imię korzystającego	Temat pracy (ewent. cel wykorzystania)	Data korzystania
1	W. Słuska	TOW Gr. Pom.	4.05.2000
2	E. Dybel	Tom relacji	1.03.2006r
3	M. Dątkowska	p. mpv	14.06.2012r.
4			
5			
6			
7			
8			
9			

Kamińska Maria

